

1.9.2017

Espoon kaupunki
Tekninen keskus / Katu- ja viherpalvelut
Metsänhoitaja Tiina Peippo, tiina.t.peippo@espoo.fi

Espoon ympäristöyhdistys ry
www.sll.fi/espoo
Vastine pyydetään toimittamaan sähköisenä osoitteeseen virpi.sahi@sll.fi

Lausunto Espoon kaupungin metsätyöohjelmasta 2017-2018

Espoon ympäristöyhdistys kiittää Espoon kaupunkia mahdollisuudesta kommentoida Espoon metsätyöohjelmaa 2017-2018.

Lausunto pohjautuu Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin edustajan (Keijo Savola) yhdessä yhdistyksen edustajan (Marko Takanen) kanssa elokuussa 2017 tekemiin maastokäynteihin. Käynnit kohdennettiin niille metsätyöohjelman kohteille, joilla ennakkoperehtymisen perusteella arvioitiin olevan mahdollisia ristiriitoja luontoarvojen vaalimisen kanssa. Käytännössä maastossa oli mahdollista läpikäydä toimenpidekuvioista (yht. 56,4 ha) noin 20 ha.

Yleistä

Merkittävä osa Espoon metsätyöohjelman tulevista kohteista pohjautuu luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmiin Espoon keskusta-Kauklahti, Kivenlahti-Soukka), jotka on laadittu 2000-luvun alussa. Maastokäynnin perusteella näitä ikivanhoja suunnitelmia ja niiden hoitosuosituksia ei kannattaisi enää vuonna 2017 käyttää miltään osin Espoon kaupunkimetsänhoidon pohjana.

Maastokäyntien yhteydessä havaittiin useilta toimenpidekuvioilta luontoarvoja (= METSO I ja II-luokkien lehto-, kangas- ja kalliometsiä, asuttuja tai potentiaalisia liito-oravametsiä jne), joiden kanssa esitetyt metsänhoitotoimenpiteet ovat vaihtelevassa määrin ristiriidassa. Lisäksi työohjelmassa on joukko kohteita, joissa huomattavasti esitettyä kevyemmät ja vain osaan kuviosta rajoitetut toimenpiteet riittäisivät huolehtimaan muun muassa turvallisuuden vaatimuksista.

Etenkin Sunan koulun metsän alueella kehotamme Espoon kaupunkia vakavasti korvaamaan pääosan esitetyistä metsänhoitotoimenpiteistä v. 2018 toteutettavalla jättipalsamin torjunnalla.

Jäljempänä on kommentoitu joukkoa suunnitelman työkohteita.

SUNAN KOULUN METSÄ

Yleistä alueesta: Koulun etelä- ja lounaispuolella on säästynyt rakentamiselta viihtyisä ja monipuolinen, noin 3,3 ha laajuinen metsäalue. Aluetta on parikymmentä vuotta sitten käsitelty voimakkailla harvennushakkuilla, mutta sen jälkeen alue on saanut olla pääosin rauhassa. Alueen virkistyskäyttöä palvelee toimiva pääulkoilureitti sekä hyvä metsäpolkuverkosto.

Alueen metsiin on esitetty metsätyöohjelmassa kattavasti harvennushakkuita sekä aluspuuston raivausta, jotka ovat toimenpiteinä ylimitoitettuja. Toimenpiteet on syytä rajata tiettyjen kuvion osien poimintahakkuiksi sekä polkujen lähivyöhykkeen pienpuuston hoitoon. Tärkeintä luonnonhoitoa alueella on jatkaa ulkoilureitin varren niittoja sekä ryhtyä hillitsemään varsinkin kuvioden 911 ja 914 vieraslajiongelmia (jättipalsami). Jatkossa myös syytä huolehtia siitä, että alueen lahopuumäärien annetaan kasvaa.

Kuvio 911: Harvapuustoinen lehtokuvio, jonka poikki virtaa puro, lisäksi kuvion poikki kulkee ulkoilureitti. Kuvio on esitetty harvennettavaksi ja raivattavaksi. Puusto on sen verran harvaa, että harvennustarvetta ei ole. Jossakin vaiheessa vanhimpia koivuja on syytä poistaa kentän laidasta, mutta tällä hetkellä puusto vaikutti hyväkuntoiselta. Esitettyyn raivaukseen ei ole perusteita ulkoilureitin lähivyöhykkeen niiton lisäksi.

Kuvio 912: Koululaisten keskeisin leikki- ja oleskelupaikkakuvio, joka on syytä pitää korostetun turvallisena. Kuviolle on esitetty harvennushakkuuta ja raivausta. Toimenpide on syytä vaihtaa yksittäisten puiden poiminnaksi. Tällaisen keskeisen oleskelupaikan raivaaminen (=kaiken pienpuuston poisto) muutaman vuoden välein on perusteltua, mutta maastokäynnillä tuli vaikutelma, että kuviolla ei tällä hetkellä käytännössä ole raivattavaa pienpuustoa.

Kuvio 913: Hieno, sekapuustoinen puronvarsilehto, joka on luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmassa esitetty jätettäväksi metsänhoidon ulkopuolelle. Nyt kuviolle esitetään harvennusta ja raivausta. Puron länsipuoli (kuvion pohjoisosassa) on syytä monipuolisena sekametsälehtona jättää käsittelyjen ulkopuolelle. Maaston perusteella koululaisten oleskelu alueella on vähäistä ja puusto on muutenkin turvallisen hyväkuntoista. Sen sijaan kuvion koillisosan (puron itäpuoli) parkkipaikan kupeessa kasvavat iäkkäät kuuset lienee lähimmän vuosikymmenen aikana järkevää poimintahakata pois. Kuvion länsiosan puusto vaikutti melko hyväkuntoiselta, mutta jossakin vaiheessa reitin vaikutuspiiristä on syytä kaataa lahovikaisiksi kehittyviä puita pois.

Kuvio 914: Ulkoilureitin ja asutuksen välissä sijaitseva lehtokuvio, jonka keskellä virtaa ojamaiseksi kaivettu puro. Kuvion puusto on varttunutta sekametsää, osa kuviosta on vielä puoliavointa. Valoisuuden ja ojanvarren takia kuviolle on kehittynyt vakava jättipalsamiongelmia.

0,58 kuviolle on esitetty toimenpiteinä harvennusta ja raivausta. Harvennus on kaikin puolin huonosti harkittu, koska pahentaisi jättipalsamiongelmia sekä heikentäisi metsäisemmänkin osan näkymäsuojaa ulkoilureitin ja asutuksen välissä. Ainoat järkevät toimet alueella ovat jättipalsamin torjunta sekä ulkoilureitin varren niitto aikaisemmassa laajuudessa.

Kuvio 916: Sunankallion ulkoilureittiin laskeva länsirinne. Kuvio on aikanaan harvennettu voimakkaasti, minkä jälkeen puusto on kehittynyt eri-ikäisrakenteiseksi sekapuustoksi. Viime vuosina kuviolle on kehittynyt hieman myös lahoppua (kolme mäntykeloa).

0,34 ha laajuiselle kuviolle on esitetty harvennushakkuuta ja raivausta ikivanhan suunnitelman suositusten pohjalta. Maastokäynnin perusteella etenkin harvennushakkuulle ei ole mitään järkeviä perusteita. Ulkoilureitin ja metsäpolkujen varsilta ei myöskään havaittu ilmeisiä ongelmapuita, jotka edellyttäisivät yksittäisten puiden poimintaa. Ainoat järkevät toimenpiteet kuviolla ovat ulkoilureitin lähivyöhykkeen niiton jatko (länsireuna), metsäpolun lähialueen (1 m)

pienpuuston vähentäminen, tontin laidan mahdollisten ongelmapuiden alas otto sekä jättipalsamitorjunta (kuvion länsilaita pienialaisesti).

Kuvio 917: Sunankallion ulkoilureittiin laskeva pohjoisrinne on aikanaan käsitelty voimakkaalla harvennusluonteisella hakkuulla, mikä on johtanut alikasvospihlajan voimakkaaseen lisääntymiseen. Tästä ei liene kuvion sisäiselle virkistyskäytölle nykyisin erityistä haittaa, koska rinnettä nousee useampikin käytetty polku, jotka ohjaavat tehokkaasti liikkumisen. Osaltaan alikasvospihlaja auttaa säilyttämään muun osan kuvion pohjasta vähemmällä kulutuksella. Kuvion itäosan rinteelle on kehittynyt jo hieman lahoppua. Kuvion länsireunassa kasvaa jonkin verran jättipalsamia.

Koko 0.7 ha laajuuselle kuviolle on esitetty harvennushakkuuta ja raivausta ikivanhan suunnitelman suositusten pohjalta. Maastokäynnin perusteella etenkin harvennushakkuulle ei ole mitään järkevää perustetta. Ulkoilureitin ja pääpolkujen varsilta ei myöskään havaittu ilmeisiä ongelmapuita, jotka edellyttäisivät yksittäisten puiden poimintaa. Ainoat järkevät toimenpiteet kuviolla ovat ulkoilureitin lähivyöhykkeen niiton jatko (pohjoisreuna), metsäpolkujen lähialueen (1 m) pienpuuston vähentäminen sekä jättipalsamitorjunta.

Kuvio 918: Sunankallion luonnonmukaiselle kalliomäelle on esitetty harvennushakkuuta sekä pienpuuston raivausta. Maastokäynnillä ei havaittu toimenpiteille (varsinkaan harvennus) perusteita.

SAARNIRAIVION KOULUN ETELÄ- JA KAAKKOISPUOLISET METSÄT JA NIITYT

Yleistä alueesta: Saarniraivion koulualan etelä- ja kaakkoispuolella on säilynyt monipuolinen lehtovaltainen mäki sekä siihen liittyviä, vaihtelevasti avoimia tai metsittyneitä entisiä maatalousalueita. Alueen varttuneiden ja vanhojen metsien määrä riittänee muun muassa yhden liito-oravanaaraan elinalueeksi.

Valtaosalle alueen kuvioista on esitetty harvennuksia ja raivauksia. Osalla kuvioista nämä aiheuttavat huomattavia luontohaittoja ilman hyötyjä, osalla kuvioiden nykyinen luonne avoimina ja puoliavoimina tekee toimenpiteistä erikoisia.

Kuvio 814: Kuviosta pääosa on vielä avointa entistä niittyä ja noin kolmasosa luontaisesti lehtopohjalle kehittyneitä nuorta haapavaltaista lehtimetsää. Avoin alue kannattanee säilyttää niittymäisenä, mutta luontaisesti kehittyneet lehtimetsäsaarekkeet jättää kehittymään ilman hoitoa. Nyt kuviolle on esitetty harvennusta ja raivausta.

Kuvio 815: Avointa ja puoliavointa entistä maatalousmaata, jossa kasvaa jonkin verran koivuvaltaisia muutaman puun ryhmiä. Osa alueesta on muutettu nurmikoksi. Toimenpiteiden (puuston harvennus ja raivaus) mielekkäisyys ei avaudu. Avomaasuudet kannattanee säilyttää niittymäisinä.

Kuvio 816: Mäen laki, jossa kasvaa melko rehevällä pohjalla varttunutta-vanhahkoa neljän puulajin sekametsää. Maa- ja pystylahoppua 5-10 kuutiometriä/ha eli hyvä METSO II-kangasmetsä. Esitetyt hakkuut (harvennus ja raivaus) merkittävällä luontoarvojen heikentämisellä ilman hakkuista saatavia hyötyjä. Toimenpiteet on syytä poistaa.

Kuvio 817: Vanhupuustoista kuusi-haapasekametsää lehtopohjalla (OMaT). Kuviolla on myös merkittävästi (5-10 m³/ha) kuusi- ja haapalahoppua eli täyttää hyvän METSO II-luokan lehdon kriteerit. Kuvio on hyvin suurella todennäköisyydellä myös naapurikuviota varmuudella

hyödyntävän liito-oravan käytössä. 0,79 ha kuviolle on esitetty harvennushakkuuta ja raivausta. Toimenpiteet ovat luontoarvoille haitallisia eivätkä myöskään lisää kuvion virkistyskäyttöarvoa. Toimenpiteet on syytä poistaa työohjelmasta.

Kuvio 818: Pääosa 0,87 ha kokoisesta kuviosta on edustavaa, puustoltaan luonnontilaista lehtoa, jossa kasvaa vanhaa kuusen, haavan, koivun ja harmaalepän muodostamaa sekapuustoa, aluspuuna myös tuomea. Kuviolla lahoaa keskimäärin noin 10 kuutiometriä/ha lehti- ja kuusilahopuuta. Kuvion kaakkoisosan mäki on vähemmän edustavaa, joskin hyvään suuntaan kehittymässä olevaa vanhapuustoista sekametsälehtoa. Maastokäynnillä järeän haavan juurelta havaittiin liito-oravan jätöksiä (KKJ 6678125:3370987). Kuviolle esitetyt toimenpiteet (harvennus ja raivaus) ovat kuvion selkeille luontoarvoille hyvin haitallisia, joten niistä on syytä luopua.

Kuvio 819: Entistä maatalousmaata, joka on metsittynyt vaihtelevasti. Isolla kuviolla (3,82 ha) kasvaa tällä hetkellä melko harvahaikoista nuorta-varttunutta viiden puulajin sekapuustoa. Aluspuusto on kuviolla melko niukkaa. Kuviolle on esitetty metsätyöohjelmassa harvennusta ja raivausta. Raivattavaa pienpuustoa ei käytännössä ole ja harvennus on tarpeeton. Suosittelemme, että alueen annetaan jatkossa kehittyä luontaisesti, jolloin se aikanaan muodostaa hyvän tukialueen pohjoispuolisille arvolehtokuvioille.

Kuvio 823: Kuvio sisältää lähinnä nuorta tiheää istutuskuusikkoa, joskin kuvioon on ilmeisesti sisällytetty myös kuusikon ja tien välistä avomaa-aluetta. Kuusikko on tärkeä näkymä- ja pölysuoja tien ja koulualueen välillä. Kuviolle on esitetty harvennusta ja raivausta. Perusteltua on korkeintaan kevyt harvennus, joka säilyttää kuvion suojavaikutuksen toimivana.

KIVENLAHTI

Kuvio 229: Kuviolla on tärkeä näkymäsuoja merkitys talojen ja ulkoilureitin välissä. Tästä syystä kaavailtu aluspuuston harvennus kannattaa tehdä hyvin maltillisena lähinnä reitin ja rakennusten reunassa. Lisäksi perustetta on muutaman huonokuntoisemman puun poiminnalle.

Kuvio 247: Kuvion keskiosan voisi hyvin jättää esitetyn toimenpiteen (alemman kerroksen harvennus) ulkopuolelle, toimenpide perusteltu lähinnä etelä- ja länsireunassa.

Kuvio 248: Maastokäynnin perusteella toimenpidetarve liittyy vain itäosan parin huonokuntoisen kuusen kaatoon sekä kuvion teihin rajoittuvan osan pienpuuston raivaamiseen.

NOLLAKOhteet

FALLÅKER

1,09 ha kokoinen, Glomsinjokeen etelässä rajoittuva kuvio sisältää sekä avointa aluetta että maatalousmaalle luontaisesti kehittyntä nuorta lehtisekametsää. Koko kuviolle on esitetty toimenpiteeksi raivausta.

Toimenpidekuvio on syytä jakaa kahtia heterogeenisen nykyluonteen ja hoidon kannalta. Pohjois- ja länsilaidan vielä avoin ja vain vähän nuorta lehtipuuta kasvava osa (noin kolmasosa kuviosta) sopisi hyvin avoimena säilytettäväksi niittokohteeksi. Tämä palvelisi myös alueen virkistyskäyttöä.

Jokeen rajoittuva, pitkälle metsittynyt osa kannattaa sen sijaan jättää metsänkäsittelyn ulkopuolelle. Alue toimii osaltaan joen suojavyöhykkeenä sekä eläimistön suojapaikkana. Lehtipuuston

itseharvenemisen seurauksena tälle osalle kehittyi melko nopeasti myös ohutta lehtilahopuuta, mikä lisää tämän kulttuurilehdon luontoarvoja.

SOTATUOMARINPUISTO

Sotatuomarinpuisto on puustoltaan ja biotoopeiltaan monipuolinen metsäinen alue (noin 7,5 ha) Mäkkylässä. Alue liittyy etelässä metsäiseen Mäkkylänkallio-Komendantinmäen alueeseen. Sotatuomarinpuiston arvokkaat lehdot jatkuvat koillisessa myös hieman Helsingin puolelle.

Maastokäynnin perusteella Sotatuomarinpuiston alueella on säilynyt Etelä-Espoon oloissa monipuolinen lehto- kangas- ja kalliometsien kokonaisuus. Etenkin kuvioilla 3, 4 5 ja 6 sekä paikoin kuviolla 1 on merkittävästi eri-ikäistä, useista puulajeista koostuvaa lahopuuta maassa ja pystyssä. Maastokäynnillä kuvion 5 länsiluoteisosasta havaittiin liito-oravan jätöksiä useiden kuusten ja haapojen juurelta. Myös muualla on lajille soveliaita metsiä.

Metsätyöohjelmassa Sotatuomarinpuiston seitsemälle kuviolle (kuviot 1-6 ja 8, yht. 7,5 ha) on esitetty poimintahakkuuta ja pienpuuston hoitoa. Alueen luontoarvojen takia esitetyt toimenpiteet vaativat tarkempaa rajaamista ja suunnittelua.

Maastokäynnin perusteella pienpuuston hoitotarve rajoittuu hyvin selvästi alueen ulkoilureittien lähivyöhykkeelle. Maastokäynnillä ei havaittu tarvetta mittavammalle huonokuntoisten puiden poiminnalle, joskin yksittäisiä, ulkoilureittien, teiden ja tontin reunojen kannalta ongelmallisia puita alueella toki on. Luontoarvojen näkökulmasta pääosa ongelmista vältetään, mikäli toimenpiteet rajataan reittien, teiden ja tonttien reunoihin, kolohaapoja ei kaadeta ja pääosa kaadettavista isommista puista jätetään maalahopuiksi metsiin.

Alla on lyhyesti luonnehdittu eräiden kuvioiden luonnetta, luontoarvoja ja hoitotarvetta.

Kuvio 1: Kuvion sijainti antaa perusteita kuvion asutukseen tai ulkoilureitteihin rajoittuvien reuna-alueiden pienpuuston hoitoon sekä yksittäisten huonokuntoisten puiden alas ottoon. Kuvion keski- ja pohjoisosiin on jo aikaisemmin annettu muodostua lahopuuta, joten mitään perustetta kaadettujen isojen runkojen poisviennille ei tällä toimenpidekierröksellä ole. Jatkossa maahan jätettäviä lahopuurunkoja ei kannata aikaisempaan tapaan pätkiä.

Kuvio 2: Monipuolinen lehtokuvio, joka toimii hyvänä näkymäsuojana vanhainkodin ja Kehä I:n välillä. Pohjoiselta ulkoilureitiltä ei maastokäynnillä havaittu ilmeisiä turvallisuusriskejä muodostavia puita (kuvion eteläraja ei tarkasteltu). Mikäli kuviolta kaadetaan isompia puita, ainakin osa rungoista kannattaa jättää kuviolle maalahopuiksi.

Kuvio 3: Arvokas lahopuustoinen lehtokuvio (METSO I), jonka halki kulkee metsäpolku. Syytä rajata toimenpiteet pelkästään siihen, että arvioidaan, onko tonttien laidassa kaatumavaarallisia puita. Jos näitä on, otetaan nämä alas.

Kuvio 4: Arvokas lahopuustoinen kangas- ja lehtometsä (METSO I), jonka halki kulkee metsäpolku. Kuviolla on myös Espoossa harvinaista haapalahopuuta ja hyvä liito-oravapotentiaali. Mahdollinen hoitotarve vähäinen ja rajautuu kuvion itäreunan tonttien laitaan. Jos kuviolta kaadetaan isompaa puustoa, ne kannattaa jättää maalahopuiksi.

Kuvio 5: Iso ja monipuolinen kuvio, joka sisältää sekä lehtoa että lehtomaista kangasmetsää. Kuvion pohjoisosa on säilynyt puustoltaan luonnontilaisen kaltaisena vanhana sekametsänä (METSO I), kuvion eteläpuolisko on jossakin vaiheessa harvennettu (METSO II-III). Kuviolla

kasvaa merkittävä määrä vanhoja haapoja ja kuusia. Pohjoispuolisko on myös melko lahoppuustoinen, eteläosassa lahoppuuta on vähemmän.

Kuvion länsiosan halki kulkevan metsäpolun varrelta paikallistettiin useita (4 kpl) liito-oravalle sopivia kolohaapoja, liito-oravan jätöksiä löytyi useiden järeiden kuusten juurelta (mm. KKJ 6681655:3380264, KKJ 6681608:3380251). Mikäli alueelta kaadetaan lahovikaisia vanhoja haapoja on hyvät mahdollisuudet syyllistyä luonnonsuojelulain rikkomiseen.

Maastokäynnillä kuviolta ei havaittu toimenpidetarpeita. Kuvion mahdollinen toimenpidetarve rajoittunee kuvion länsilaitaan (vanhainkodin piha-alueen reuna) sekä eteläreunaan (tonttien reuna). Alueen virkistyskäyttö tapahtuu todennäköisesti lähes kokonaan alueen polkuja pitkin ja nämäkin vaikuttivat olevan tällä hetkellä sekä toimivia (=pienpuusto ei tunge polun päälle, lahoppuuta ei polun päällä) että melko turvallisia (=lahovikaisia puita ei roikkumassa runsaasti polkujen päällä).

Kuviolla on jo nyt näkyvästi lahoppuuta. Tätä luontoarvon keskeistä osaa kannattaisi vahvistaa jättämällä mahdolliset kaadettavat isommat puu maalahoppuiksi.

Kuvio 6: Biotoopeiltaan ja puustoltaan hyvin vaihteleva mäki, jota monipuolistavat myös juoksuhaudat. Virkistyskäyttö ohjautuu hyvän polkuverkoston kautta. Alue on ollut pidempään metsänhoidon ulkopuolella ja sen alueelle on muodostunut monipuolisesti eri puulajeja sisältävää lahoppuuta. METSO I-luokan kallio- ja kangasmetsän kriteerit täyttyvät. Kuviolla ei havaittu varsinaista toimenpidetarvetta edes pienpuuston hoidon osalta.

Kuvio 8: Vanhojen suojustuiden alle kehittynyt nuori sekametsä rinteessä. Kuvion sijainnin (kahdessa reunassa tie, yhdessä tontteja, yhdessä vanhainkoti) lahovikaisempien ylispuiden poiminta ja reuna-alueen pienpuuston hoito on perusteltua. Kuvion keskiosiin voi hyvin jättää jokusen puun maalahoppuiksi.

Lisätiedot:

Keijo Savola keijo.savola@gmail.com, puh. 045 652 1974
Virpi Sahi virpi.sahi@sll.fi, puh. 050 308 2457

Espoon ympäristöyhdistyksen puolesta

Espoossa 1.9.2017

Virpi Sahi
puheenjohtaja

Eeva-Liisa Laakso
taloudenhoitaja